

Osmanlı Devleti'nde Faaliyet Gösteren Banker Lorando ve Tubini Aileleri

Osmanlı Devleti'nin son döneminde yaşamış olduğu ekonomik problemler hepimizin malumu. Bu problemleri aşabilmek adına borç alınan aileler ise tam bir elini verip kolunu alamama meselesi.

Yayın Tarihi : 25 Temmuz 2018 Çarşamba (oluşturma : 16.06.2019)

Osmanlı Devleti'nin son dönemine damga vuran ekonomik sıkıntılar konusunda konunun uzmanı tarihçi Semih Sefer ile gerçekleştirdiğimiz söyleşi, bu konuda bizlere çok kıymetli bilgiler veriyor. Bu bilgileri On5Yirmi5 farkıyla bizlere aktaran hocamıza çok teşekkür ediyoruz.

Hocam bizi kırmadığınız için çok teşekkür ediyoruz. Öncelikle sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü'nde lisans eğitimimi tamamladıktan sonra aynı üniversitede "Osmanlı Devleti'nde Faaliyet Gösteren Banker Lorando ve Tubini Aileleri" başlıklı teziyle yüksek lisansımı tamamladım. Çalışmalarımı 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin maliyesi üzerine yoğunlaştırarak doktora seviyesinde devam etmekteyim.

Kimdir Bu Lorando ve Tubini Aileleri peki ordan başlayalım?

Osmanlı Devleti kurulduğu ve genişlediği coğrafya itibariyle İstanbul'un merkezinde yer aldığı büyük bir ticari mirası da devralmaktaydı. İşte bu mirasın içerisinde Doğu Akdeniz ticaretinde yüzyıllardır söz sahibi olmuş, Katolik Hristiyanlığını benimsemiş köklü İtalyan aileler de mevcuttu. Bugün dahi Levantenler olarak adlandırılan bu aileler, asırlarca süren bir ticari birikime sahip olmalarıyla Ege adalarındaki ticari ve finansal gelişmelerin öncüsü olmuşlardı. Ticaret ehlini muhafaza eden ve onlara kapitülasyonlar dağıtan Osmanlılar sayesinde de İstanbul ve İzmir başta olmak üzere devletin ticaretinde söz sahibi oldular. Mesele ticaret olunca da devlet hangi yabancı devlete fazla kapitülasyon verirse onun vatandaşlığına geçtiler. İşte Lorando ve Tubini Aileleri de böyle bir grubun üyesiydi.

Osmanlı Devletinde faaliyetleri genel olarak neler olmuştu?

Osmanlılar her ne kadar ticari manada gelişmek için kendi tüccarını teşvik etmişse de bunların faaliyetleri Avrupa'yı ve mallarını tanıyan, sermayesi fazla, ticari ağları olan yabancı tüccar kadar olmamıştı. Lorando ve Tubinilerin ilk faaliyetleri de Osmanlı limanlarında ticaret yapımlarıyla olmuştur. Bunu aileye atıf yapan kilise kayıtlarından anlamaktayız.

19. yüzyıl ile birlikte Osmanlı Devleti, bozulan düzeni geri getirmek için ıslahatlarını arttırmaktaydı. Ancak 1838 yılında İngiltere ile imzalanan Baltalimanı Antlaşması, getirdiği gümrük muhafiyetleri ile devletin iç piyasasını sarstı. Bundan sonra Osmanlılar, uluslararası finans piyasasına olan ihtiyaçlarını arttırdılar. Bu durum iç borçlanmada kredi verme, dışardan borç sağlama ve banka kurma yoluyla sarraf ve bankere olan ihtiyacı arttırdı. İşte Lorando ve Tubiniler bu boşluğu doldurmaya adaydılar. Devlete pek çok kez kredi verdiler, dışardan borç sağladılar, bankaların kuruluşunda yer aldılar. Union Financiere, Credit General Ottoman bu bankalardandır. Fakat devletin 1875'te iflas eden ekonomisi daha fazla dayanamadı. Bundan sonra bankerler ve sarraflar da işletmeci oldular. Lorando ve Tubiniler de Ergani Bakır Madeni, Balıkesir Borasit Madeni, Üsküdar-Kadıköy Tramvay Hattı gibi imtiyazlarda yer aldılar. Tabi tüm bu faaliyetleri sayesinde büyük bir servete de sahip oldular.

lean Lorando'nun Mal Varlığı	
Gayr-i Menkul Cinsi	Bulunduğu Yer
2 Mağaza	Beyoğlu Büyük Cadde
3 Hane	Beyoğlu, Bostan Tepesi Çıkması
1 Hane	Beyoğlu, Zenbil Sokak
1 Mağaza	Beyoğlu Büyük Cadde
4 Mağaza	Beyoğlu Büyük Cadde
11 Hane	Beyoğlu Lüleçiler Sokak
1 Hane	Beyoğlu Dibek Sokak
Arsa 15/9 Hissesi	Kadıköy İhlamur Çıkması
9 Dönüm Bağ	Yoğurtçu Çeşmesi Sokağı
Arsa (Nısf-ı Hissesi)	Kızıltoprak Kariyesi Göztepe Sokak
82 Dönüm Tarla	Kıbrıs Ceziresinde
1 Arsa	Orta Kariye Viran Yolu
Arsalar	Mihaliç Bey Kariyesi

Han (Camlı Han)	İstanbul Asmaaltı
3 Hane ve 1 Mağaza	Nadir Sokak
Han	Galata Voyvoda Sokak
Hane	Beyoğlu Glavani Sokakta (Ettien ve Jean Lorando Adına Kayıtlı)
Birahane	
Mağaza	
Mağaza	Lorando Çıkması
Daireler	
Hane	Eşvid Çıkması
Bağ İçinde Hane	Lorando Sokak
Çayır	İhlamur Çıkması
1,5 Dönüm Bağ	Lorando Sokak

Lorando ve Tubinilerin Siyasi olarak Devletin işleyişine müdahale ettiler mi peki, faaliyetleri nelerdi?

Lorando Ailesi 18. Yüzyılın sonunda Tubiniler ise 1830'lardan itibaren en muteber devlet gördükleri Fransa'nın vatandaşı olmuşlardı. Bundan sonra Fransa devletinin himayesinde ticaret yaptılar ve hukuksuzluğa uğradıklarında da İstanbul'daki Fransa Sefareti'ne başvurmaktan geri durmadılar. Her iki ailenin de banker mensupları 1875 senesinde verdikleri borçlar sonrasında bunları geri temin edemediler. Halihazırda doğudaki egemenliğini arttırmak isteyen Fransa ise kültür kurumlarını yani okul, hastane, yetimhane, kiliselerini Osmanlı Devleti topraklarında kabul ettirmek istiyordu. İşte Lorando ve Tubini alacaklarının temin edilememesi tam da argüman olarak kullanılabilir cinstendi. Nitekim Fransa bunu bahane ederek Kasım 1901'de Midilli Adası'nı işgal etti. Fransız donanmasını oradan çıkarmak ise ancak Lorando ve Tubinilerin borçlarını ödemek, kültür kurumlarının varlığını kabul edip ruhsatını vermek ile olacaktı.

Midilli İşgalini Betimleyen Çizim

(Turgut Çeviker Koleksiyonu, Tarihten Çizimler)

Lorando ve Tubinilerin İstanbul'un sosyal hayatına etkileri neler olmuştur?

Lorando ve Tubiniler İstanbul'da önceleri Pera ve Beyoğlu'nda ikamet etmişlerse de sonrasında Kadıköy Moda'da büyük malikanelere sahip olmuşlardır. Bununla birlikte Tubiniler de Rumelihisarı'nda ve adını verebilecek derecede ihtişamda Kadıköy'de Tubini Burnu'nda konaklara sahiptiler. Lorandolar ise bugün Şair Nefi Sokak olarak bilinen eski Lorando Sokak'taki konakta yaşamaktaydılar. Her iki aile de buldukları semtlerde cemiyetlere üye olmuşlar, Katolik kiliselerine yardımlarda bulunmuşlardır. Bununla birlikte Kadıköy'de Achille Lorando'nun hikayesi enteresandır. Kendisi Osmanlı belgelerinde öncelikle bir köpeğe ateş etmesi ile yer almıştır. Ardından meşhur Pierre Lotti ile düelloya girişmişse de Amerika Büyükelçisi araya girmiştir. Ancak Achille Lorando bununla da yetinmemiş Avusturya Elçiliği Tercümanı ile düelloya girmiş ve tercümanı yaralamıştır. Bu gibi olaylar Kadıköy'de yer aldıkları konağın bulunduğu sokağında Korsan Çıkmazı olarak adlandırılmasına yol açmıştır.

Tubini Rıhtımı - Kadıköy

Lorando ve Tubini Aileleri Halen İstanbul'da Yaşamakta Mıdır?

Her iki ailenin üyeleri de Osmanlı Devleti ile Fransa arasında meydana getirdikleri alacak meselesinin etkisiyle olacak daha fazla İstanbul'da kalmamıştır. Bunu 1902 ile 1913 seneleri arasında yaptıkları mal varlıklarını satışından anlıyoruz. Diğer bir etken ise devletin artık daha fazla gelir getirmeyen ekonomisi, eski etkisini yitirmiş olan ticari hayattır. Üstelik bir de Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermiş olması, kapitülasyonların kaldırılması artık Lorando ve Tubinilerin İstanbul'da kalamamasına sebep olmuştur. Her iki ailede İngiltere, Avusturya ve Fransa'da yer alan akrabalarının yanına gitmişlerdir.

Feriköy'de Yer Alan Tubinilere Ait Mezarlık

Bu kıymetli bilgiler için çok teşekkür ediyoruz hocam. Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

semihseferr@gmail.com

<https://twitter.com/semihsefer>

Bu dökümanı orjinal adreste göster

Osmanlı Devleti'nde Faaliyet Gösteren Banker Lorando ve Tubini Aileleri